

Integrale telling standganzen Zuid-Holland 2018

Inge van de Wiel, Dirk Keuper en
Adriaan Guldemond

Integrale telling standganzen Zuid-Holland 2018

Abstract: Deze rapportage beschrijft de resultaten van de telling van de standganzen in de provincie Zuid-Holland in 2018, gecoördineerd door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland. Daarnaast zijn deze en eerdere tellingen geanalyseerd met de CBS-methode voor tellingen van watervogels, met behulp van de functie trim in R.

Auteur(s): Inge van de Wiel, Dirk Keuper, Adriaan Guldemond

© CLM, publicatienummer 965, oktober 2018

CLM Onderzoek en Advies

Postbus:

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres:

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 470 700

F 0345 470 799

www.clm.nl

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	4
1.1 Achtergrond en doelstelling	4
1.2 Aanpak	4
1.3 Werkwijze	5
2 Resultaten	7
2.1 Totaal aantal ganzen 2018	7
2.1.1 Soorten en aantallen	7
2.1.2 Verspreiding per regio	9
2.2 Verspreiding per soort	10
2.3 Geschatte aantallen per soort	13
2.4 Aantalsontwikkeling en trend	14
2.4.1 Ontwikkeling ten opzichte van 2017	14
2.4.2 Trend sinds 2012	14
3 Kwaliteit van de telling	16
3.1 Telmethode en verwerking telgegevens	16
3.2 Mate van gebiedsdekking van de telling	16
3.3 Dubbeltellingen	17
3.4 Kwaliteit van de telling	18
4 Conclusies en aanbevelingen	19
4.1 Conclusies	19
4.2 Aanbevelingen	19
 Bronnen	 20

Samenvatting

Op 21 juli 2018 zijn in Zuid-Holland de standganzen geteld. Tabel S.1 geeft de totalen per soort. De grauwe gans is wederom de meest talrijke soort met 91.732 exemplaren, gevolgd door de brandgans (19.763) en de Canadese gans (18.959).

Tabel S.1: Aantal getelde ganzen per soort in Zuid-Holland in 2018

Soort	Grauwe gans	Brandgans	Canadese gans	Nijlgans	Soepgans	Kol-gans	Indische gans	Totaal
Aantal	91.732	19.763	18.959	11.108	1.484	551	114	144.711

Dit jaar zijn de telresultaten voor het eerst geanalyseerd met het programma R volgens de CBS-methode voor watervogeltellingen (rtrim). Deze methode is toegepast om bijstellingen te doen voor niet getelde sectoren. Hiermee worden niet-getelde sectoren ingevuld met waarschijnlijke aantallen ganzen (per soort). Waar normaal de niet-getelde sectoren zouden ontbreken, geeft rtrim een geschat aantal ganzen. Zo ontstaat een beter beeld van het totaal aantal dieren in Zuid-Holland. Tabel S.2 geeft het aantal bijgeschatte ganzen per soort weer en het percentage van het daadwerkelijk getelde aantal. Voor Indische gans en kolgans zijn de achterliggende gegevens onvoldoende om een bijstelling uit te voeren.

Tabel S.2: Aantal bijgeschatte ganzen per soort in Zuid-Holland in 2018

Soort	Grauwe gans	Brandgans	Canadese gans	Nijlgans	Soepgans
Aantal geteld + bijgeschat	94.759	20.029	20.316	11.708	2.805
% bijgeschat	3,3%	1,3%	7,2%	5,4%	11,4%

Vergelijkt men de tellingen en bijstellingen van 2018 met 2017 vertonen de aantallen standganzen per soort en wisselend beeld: Ten opzichte van vorig jaar zijn toegenomen: grauwe gans (+9%) en soepgans (+7%); min of meer stabiel zijn Canadese gans (-1%) en nijlgans (+5%) en afgenomen is brandgans (-21%).

Op basis van rekenmodel TRIM en het jaar 2012 zijn de volgende conclusies te trekken: de Zuid-Hollandse populatie van de grauwe gans is na een stabiele periode vanaf 2016 weer toegenomen met 9%, Canadese gans is min of meer stabiel, nijlgans is stabiel op een lager niveau dan 2012, en brandgans laat na een aanvankelijke stijging de laatste jaren een daling zien en is weer op het niveau van 2012 in 2018.

1

Inleiding

In de inleiding worden de achtergrond, doelstelling en de aanpak van de telling en rapportage behandeld.

1.1

Achtergrond en doelstelling

Om schade veroorzaakt door jaarrond aanwezige ganzen (standganzen) te beperken worden maatregelen genomen. Deze zijn beschreven in het Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020 (Visser et al., 2015) van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland en goedgekeurd door provincie Zuid-Holland. In het Faunabeheerplan ganzen is onder meer vastgelegd waar schade wordt ondervonden en hoe dit voorkomen dan wel beperkt kan worden. Doelstelling is om de populatie standganzen te reduceren en op een lager niveau te stabiliseren. Om het gevoerde beleid te kunnen monitoren en evalueren is het noodzakelijk inzicht te krijgen in het aantal standganzen en de ontwikkeling van die aantallen.

In de ochtend van de derde zaterdag van juli worden jaarlijks de standganzen in heel Nederland geteld. De telling wordt uitgevoerd volgens het [telprotocol](#) van de landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen, vastgesteld in april 2012. Dit protocol waarborgt een gestandaardiseerde telling.

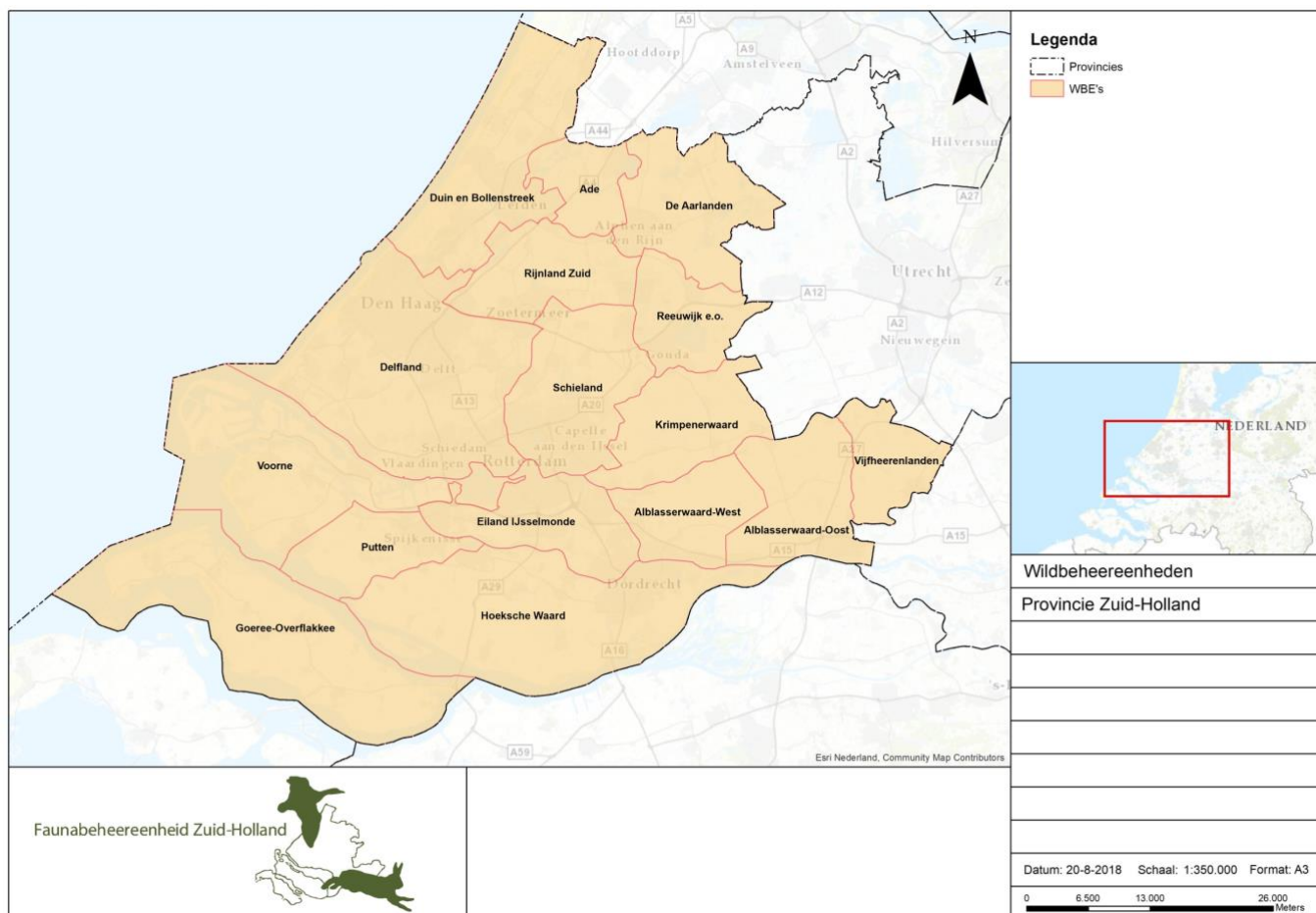
In Zuid-Holland wordt de telling georganiseerd en de telresultaten verzameld door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland en opgeslagen in hun digitale registratiesysteem Dora. Provincie Zuid-Holland heeft CLM gevraagd de integrale telling van standganzen te rapporteren voor de hele provincie (Tolkamp & Guldemond, 2009; Visser et al., 2010; Den Hollander & Visser, 2011 en 2012; Keuper & Visser, 2013 en 2014, Keuper, 2015 en Keuper et al., 2016 en 2017). Dit rapport beschrijft de aanpak en de resultaten van de telling van 21 juli 2018.

1.2

Aanpak

De Faunabeheereenheid is al enkele jaren bezig alle gebieden binnen de provincie onder één van de wildbeheereenheden (WBE's) te plaatsen, zie figuur 1 voor de stand van 28 augustus 2018. Dit proces is nu afgerond. Alle grote, aaneengesloten stedelijke gebieden, open water, natuurgebieden en het havengebied van Rotterdam zijn nu onderdeel van een WBE. De landbouwgebieden waren dat eerder al. Elke WBE is verantwoordelijk voor de telling van het eigen gebied. Hiertoe wordt de WBE opgedeeld in telsectoren, waar de beheerders van die gebieden vervolgens de telling uitvoeren. Beheerders zijn leden van de WBE óf terreinbeherende organisaties

Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Zuid-Hollands Landschap en Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Daarnaast zijn soms andere vrijwilligers betrokken bij de telling.

Figuur 1: Begrenzing van de WBE's in de provincie Zuid-Holland

De WBE's verzamelen na de telling de telgegevens per sector en deze worden ingevoerd in het digitale registratiesysteem Dora van de FBE.

1.3 Werkwijze

In deze rapportage zijn zowel de daadwerkelijk getelde aantallen per ganzensoort behandeld, als geschatte waardes op basis van het rekenmodel voor watervogeltellingen (zie volgende alinea voor uitleg). Deze aantallen zijn per WBE of per regio vastgesteld. In voorgaande jaren werden vergelijkingen tussen jaren gemaakt op basis van telsectoren die in twee opeenvolgende jaren waren geteld. Met het TRIM-rekenmodel voor watervogels kunnen we de analyse van de telgegevens verder verbeteren.

Dit jaar zijn de ganzentellingen geanalyseerd volgens de CBS-methode met het programma R (R Core team, 2017), met behulp van de TRIM-functie in het package rtrim opgesteld door Bogaart et al., (2016). Hiermee worden niet-getelde sectoren ingevuld met waarschijnlijke aantallen ganzen (per soort). Waar normaal de niet-getelde sectoren zouden ontbreken, geeft rtrim een geschat aantal ganzen. Dit geeft een beter beeld van het totaal aantal dieren. Bijvoorbeeld, wanneer een telsector geteld is in 2012 – 2017 maar niet in 2018, zal dit gebied voor 2018 een geschat aantal ganzen krijgen. Met de CBS-methode zijn berekeningen gedaan per ganzensoort, op basis van tellingen per telsector.

2

Resultaten

Op 21 juli 2018 werd in Zuid-Holland geteld. In dit hoofdstuk bespreken we het totaal aantal getelde standganzen in 2018, de verspreiding per soort per WBE en regio, de bijschatting op basis van rtrim, en de trend per soort op basis van de telling van 2012 tot en met 2018.

2.1 Totaal aantal ganzen 2018

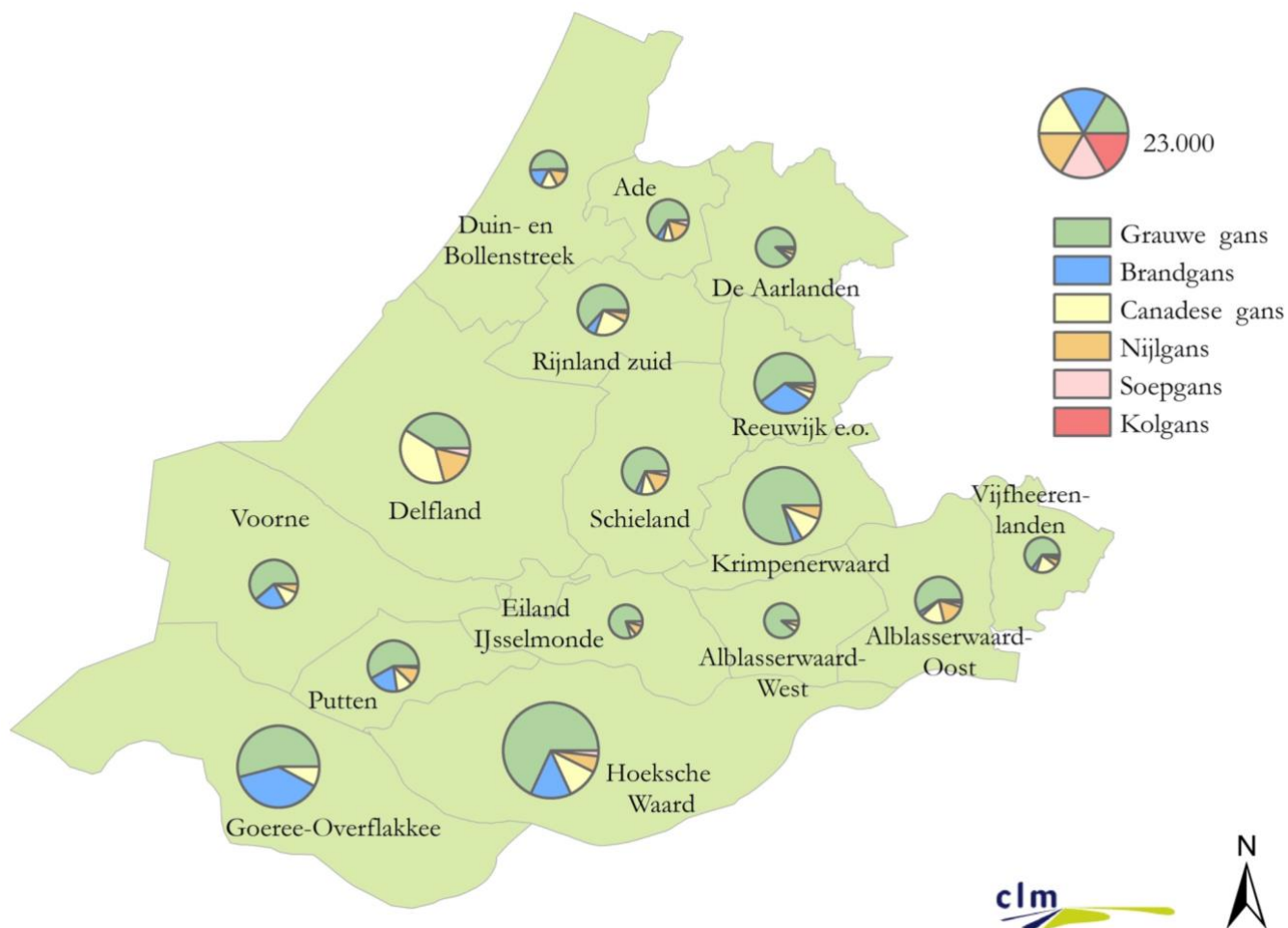
2.1.1

Soorten en aantallen

Het totaal in Zuid-Holland getelde ganzen per soort is weergegeven in tabel 2.1. Er zijn 144.711 ganzen geteld. Figuur 2.1 geeft de verdeling over de verschillende ganzensoorten per WBE. De grootte van de cirkel geeft een indicatie van het totale aantal getelde ganzen.

Tabel 2.1: Totaal aantal getelde ganzen per soort en WBE in de provincie Zuid-Holland (telling 21 juli 2018)

WBE	Grauwe gans	Brand- gans	Canadese gans	Nijl- gans	Soep- gans	Kol- gans	Indische gans	Totaal
Ade	3.222	262	400	816	207	0	0	4.907
Alblasserwaard-Oost	3.659	280	1.051	1.007	177	132	1	6.207
Alblasserwaard-West	3.035	10	210	161	19	0	0	3.435
De Aarlanden	3.916	60	191	181	92	0	9	4.449
Delfland	5.751	78	5.282	2.379	525	0	0	14.015
Duin en Bollenstreek	1.967	679	588	596	72	8	0	3.910
Eiland IJsselmonde	2.601	3	170	332	132	0	0	3.238
Goeree-Overflakkee	10.317	7.280	1.503	149	24	0	0	19.273
Hoeksche Waard	17.802	3.594	2.803	1.438	498	170	70	26.375
Krimpenerwaard	13.567	634	1.839	950	53	8	0	17.051
Putten	4.322	1.437	786	808	29	93	7	7.482
Reeuwijk e.o.	6.260	3.156	430	322	202	67	24	10.461
Rijnland Zuid	4.633	476	1.637	420	145	0	3	7.314
Schieland	4.256	242	648	934	181	0	0	6.261
Vijfheerenlanden	2.316	180	703	217	86	73	0	3.575
Voorne	4.108	1.492	718	398	42	0	0	6.758
<i>waarvan Havengebied</i>	<i>351</i>	<i>338</i>	<i>227</i>	<i>221</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.137</i>
Totaal	91.732	19.763	18.959	11.108	2.484	551	114	144.711

Figuur 2.1: De verdeling van aantallen en soorten ganzen over de WBE's van Zuid-Holland en de verhoudingen van de aantallen (exacte aantallen in tabel 2.1).

Grauwe ganzen

De grauwe gans komt overal in grote aantallen voor en is in alle WBE's de meest voorkomende gans (63% van het totaal). De meeste grauwe ganzen zijn geteld in de WBE Hoeksche Waard: ca. 19% (17.802 exemplaren) en in de WBE Krimpenerwaard: ca. 14% (13.567 exemplaren). Binnen de WBE Goeree-Overflakkee, vorig jaar nog koploper met 15.561 exemplaren, werden dit jaar 10.317 exemplaren geteld. De WBE Goeree-Overflakkee is daarmee de derde WBE als het om grauwe ganzen gaat. In totaal zijn er 91.732 grauwe ganzen geteld.

Brandganzen

Met 19.763 dieren is de brandgans de op één na meest voorkomende soort in Zuid-Holland (14% van het totaal aantal ganzen). Het belangrijkste gebied voor de brandganzen in Zuid-Holland is de Delta (WBE's Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Putten). De WBE Goeree-Overflakkee is met 7.280 exemplaren (ca. 37% van de brandganzen) van het totaal aan getelde brandganzen het belangrijkste gebied. In de WBE Hoeksche Waard zijn 3.594 exemplaren (ca. 18%) geteld en in de WBE Putten 1.437 (ca. 7%). Buiten de Delta zijn in de WBE Reeuwijk en omstreken veel brandganzen geteld (3.156 exemplaren; 16% van het totaal).

Canadese gans

In de WBE Delfland zijn met 5.282 stuks de meeste Canadese ganzen geteld. Dit is ca. 28% van het totaal aantal getelde Canadese ganzen. In 2017 werden de meeste ganzen ook in de WBE Delfland geteld. De tweede WBE met ca. 15% van de Canadese ganzen is de WBE Hoeksche Waard (2.803 exemplaren). Ook de WBE Krimpenerwaard (1.839 exemplaren, 10%), de WBE Rijnland Zuid (1.637 exemplaren, 9%) en de WBE Goeree-Overflakkee (1.503 exemplaren, 8%) herbergen een behoorlijk aantal Canadese ganzen. In totaal zijn 18.959 Canadese ganzen geteld.

Nijlgans

De meeste nijlganzen werden dit jaar in de WBE Delfland aangetroffen, 2.379 exemplaren of 21% van het totaal. Daarnaast waren de WBE Hoeksche Waard (1.438 exemplaren, 13%), de WBE Alblasserwaard-Oost (1.007 exemplaren, ca. 9%) en de WBE Krimpenerwaard (950 exemplaren, 9%) belangrijke verblijfplaatsen voor de nijlgans tijdens de telling. Vorig jaar werden de meeste nijlganzen geteld in de WBE Krimpenerwaard (1.466 exemplaren, 15%), gevolgd door de WBE Delfland (1.387 exemplaren, 14%). In totaal zijn 11.108 nijlganzen geteld.

Soepgans

De soepgans is soms moeilijk in het veld te onderscheiden van de grauwe gans doordat ze hybridiseren met grauwe gans. De soepgans is de gedomesticeerde vorm van de grauwe gans waarmee is gefokt. De verwilderde kruisingen tussen wilde grauwe ganzen en tamme soepganzen lijken soms erg op de grauwe gans maar worden wel tot de soepganzen gerekend (Van der Jeugd & de Boer, 2006). Dit kan tot gevolg hebben dat sommige soepganzen als grauwe gans geteld zijn. Vooral in de WBE Delfland (525 exemplaren, 21%), in de WBE Hoeksche Waard (498 exemplaren, 20%) en in de WBE Ade (207 exemplaren, 8%) zijn veel soepganzen geteld. Vorig jaar werden de meeste soepganzen geteld in de WBE Delfland (219 exemplaren, 21%) gevolgd door de WBE Krimpenerwaard (269 exemplaren 14%) en de WBE Schieland (219 exemplaren, 12%). De WBE Krimpenerwaard en de WBE Schieland komen in 2018 niet eens in de top 5. In totaal zijn 2.484 soepganzen geteld.

Kolganzen

Kolganzen komen voornamelijk voor in de WBE Hoeksche Waard (170 exemplaren, 31%). Ook in de WBE Alblasserwaard-Oost (132 exemplaren, 24%) komen relatief veel kolganzen voor. Vorig jaar waren ook veel kolganzen in de WBE Putten (102 exemplaren, 19%) geteld, waar in 2018 het aantal slechts op 67 (12%) komt. In totaal zijn 551 kolganzen geteld.

Indische gans

Naast bovengenoemde soorten zijn ook minder talrijke soorten geteld. In de WBE Hoeksche Waard werden dit jaar 70 Indische ganzen geteld (61% van het totaal aantal in Zuid-Holland). In de WBE Reeuwijk en omstreken werden dit jaar 24 Indische ganzen geteld (21%). Vorig jaar werden de meeste Indische ganzen geteld in de WBE Putten (39 exemplaren, 47%), waar dat dit jaar slechts 7 (6%) Indische ganzen waren. In totaal zijn 83 Indische ganzen geteld.

2.1.2

Verspreiding per regio

De Wildbeheereenheden van Zuid-Holland zijn in vier zones ingedeeld. Dit zijn Zuid-Holland-Noord, Delfland en Schieland, Veenweiden en Noordelijke Delta. Verspreiding van de ganzen over deze regio's wordt in tabel 2.2 weergegeven.

Tabel 2.2: Verspreiding per regio

Regio	Grauwe gans	Brand-gans	Canadese gans	Nijlgans	Soep-gans	Kolgan	Indische gans	Totaal
Zuid-Holland-Noord	19.998	4.633	3.246	2.335	718	75	36	31.041
Delfland en Schieland	10.007	320	5.930	3.313	706	0	0	20.276
Veenweiden	22.577	1.004	3.803	2.335	335	213	1	30.268
Noordelijke Delta	39.150	13.806	5.980	3.125	725	263	77	63.126
Totaal	91.732	19.763	18.959	11.108	2.484	551	114	144.711

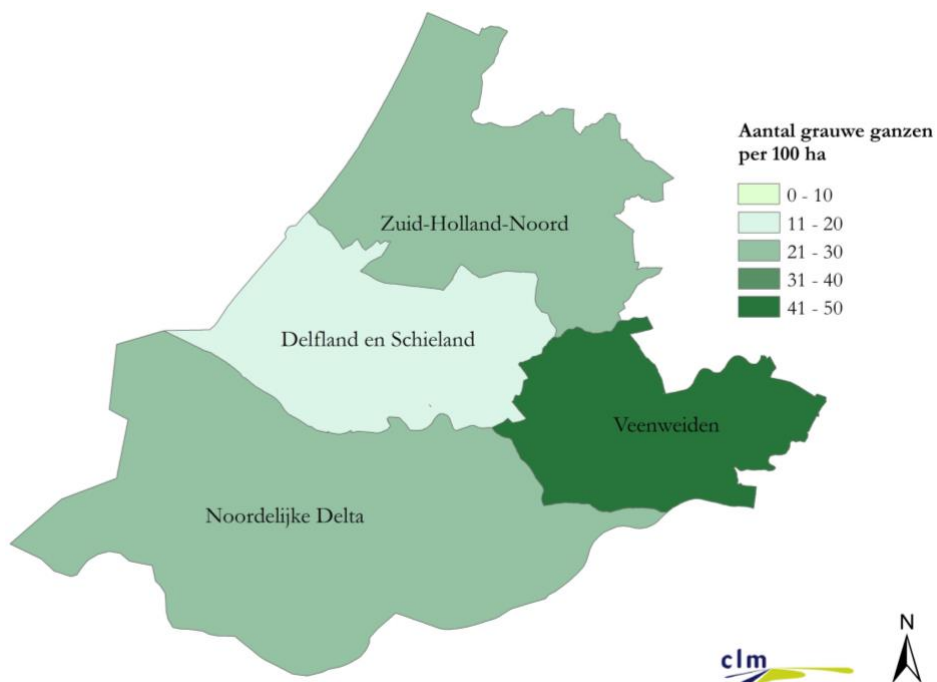
Bijna de helft (63.126 exemplaren of 44%) van de ganzen die in Zuid-Holland geteld zijn, werden in de Noordelijke Delta geteld.

2.2 Verspreiding per soort

In deze paragraaf geven we de verspreiding van de vier meest voorkomende soorten per soort op kaart weer. Hiervoor gebruiken we een relatieve maat, door het aantal ganzen per 100 hectare regio-oppervlakte weer te geven. Dit is berekend op basis van de buitengrenzen van de (nieuwe) WBE's. Zeker bij de WBE's in de Noordelijke Delta hoort daar veel water bij. Alle wateren horen bij een WBE, daarom is het wateroppervlak ook meegenomen. Bovendien worden wateren vaak als overnachtingsplek gebruikt. Er is gebruik gemaakt van openbaar beschikbaar kaartmateriaal, dat niet geautoriseerd is door de provincie. Dit kan een bron van geringe afwijking zijn. Daarnaast wordt er geen rekening gehouden met leefgebieden die wel of niet geschikt zijn voor (verschillende soorten) ganzen, zoals sterk verstedelijkt gebied, kassen of bossen. Deze gebieden bevinden zich in elke regio. Ook met de niet getelde sectoren is geen rekening gehouden. Er is voor een relatieve maat gekozen omdat de regio's allemaal verschillend in grootte zijn, en op deze manier wordt de oppervlakte van de regio meegerekend.

Grauwe gans

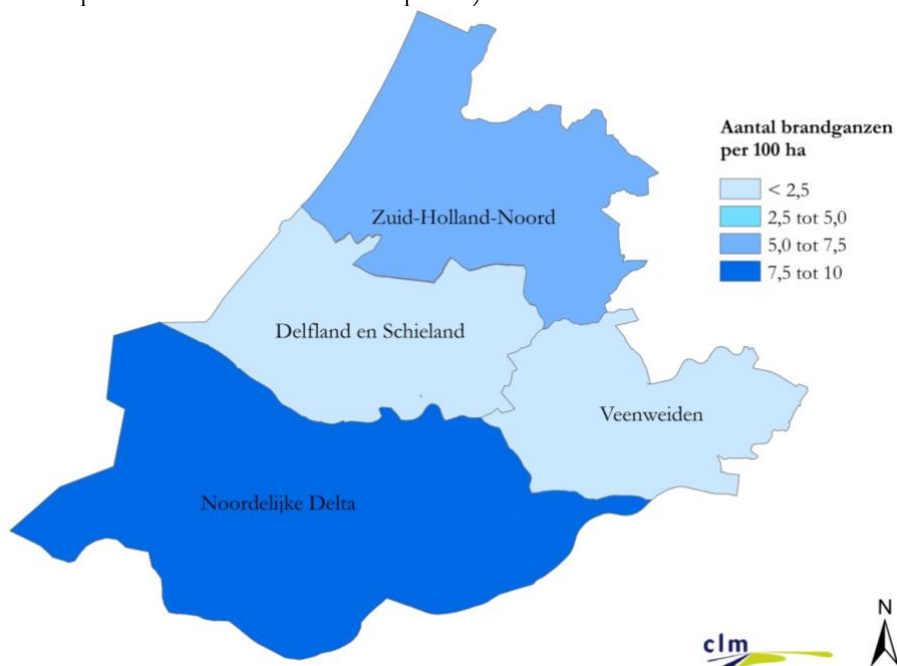
De meeste grauwe ganzen per 100 hectare bevonden zich op de teldag in de regio Veenweiden (ongeveer 42,6 per 100 hectare of in totaal 22.577 exemplaren), zie figuur 2.2. De geringste dichtheid van grauwe ganzen is geteld in Delfland en Schieland, met 15,5 dieren per 100 hectare of 10.007 exemplaren.

Figuur 2.2: Dichtheid van grauwe ganzen per regio in Zuid-Holland

Brandgans

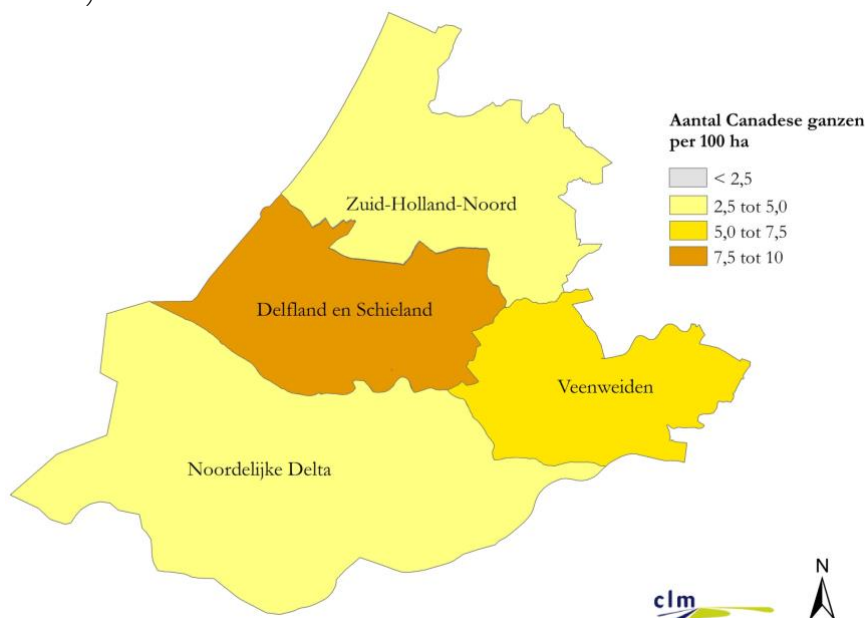
In de Noordelijke delta werden de meeste brandganzen per 100 hectare geteld (9,9 per 100 hectare of in totaal 13.806 exemplaren), zie figuur 2.3. In de Veenweiden en in Delfland en Schieland is de dichtheid lager en zijn weinig brandganzen geteld (1,9 per 100 hectare of 1.004 exemplaren en 0,5 dieren per 100 hectare of 320 exemplaren).

Figuur 2.3: Dichtheid van brandganzen per regio in Zuid-Holland

Canadese gans

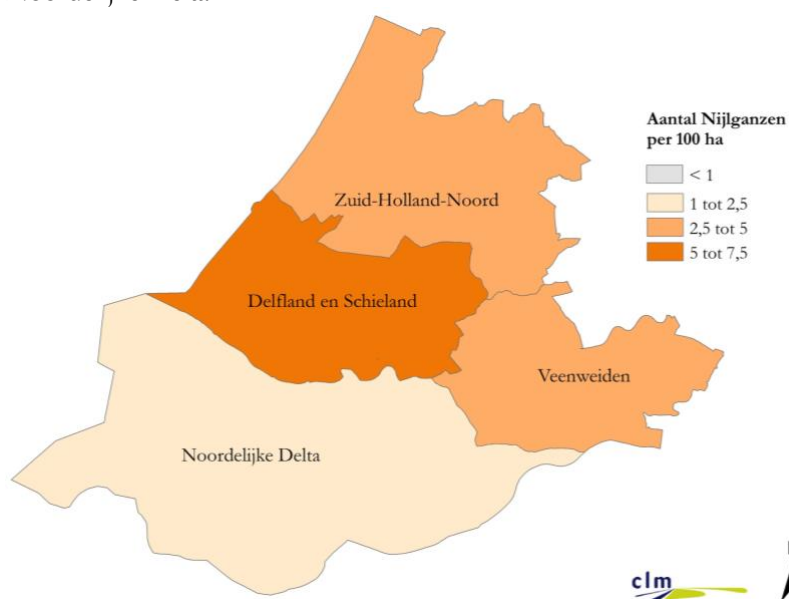
De meeste Canadese ganzen per 100 hectare zijn geteld in de regio Delfland en Schieland (5.930 exemplaren of 9,9 per 100 hectare), zie figuur 2.4. Vorig jaar werden de meeste Canadese ganzen per 100 hectare in WBE Rijnland-Zuid geteld, wat valt binnen de regio Zuid-Holland-Noord. Dit jaar is in deze regio juist weinig Canadese ganzen geteld per 100 ha (3.246 dieren of 4,2 per 100 hectare).

Figuur 2.4: Dichtheid van Canadese ganzen per regio in Zuid-Holland

Nijlgans

In Delfland en Schieland zijn de meeste nijlganzen geteld per 100 hectare (5,1 dieren of 3.313 exemplaren), zie figuur 2.5. De minste nijlganzen per 100 hectare zijn geteld in de Noordelijke Delta (2,2 of 3.125 exemplaren). Vorig jaar waren de nijlganzen redelijk homogeen verdeeld over de gehele provincie, met de minste dieren geteld op Goeree-Overflakkee wat valt in de regio de Noordelijke Delta.

Figuur 2.5: Dichtheid van nijlganzen per regio in Zuid-Holland

2.3 Geschatte aantallen per soort

Voor telsectoren die in 2018 niet geteld zijn is per soort en telsector een schatting gemaakt van het aantal ganzen, met de CBS-methode voor tellingen van watervogels (zie 1.3). Dit is gedaan voor grauwe gans, brandgans, nijlgans, Canadese gans en soepgans. Voor Indische gans en kolgans zijn de achterliggende gegevens onvoldoende om een bijchatting uit te voeren, zie tabel 2.3. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de ontbrekende telsectoren.

Geschatte verspreiding per soort

Voor de Veenweiden is het minst bijgeschat in totaal, omdat in deze regio dit jaar vrij weinig sectoren niet geteld zijn. Alleen voor brandganzen is er een relatief groot aantal geschat. In Delfland en Schieland en in Zuid-Holland-Noord zijn de hoogste aantallen geschat, voornamelijk door het bijschatten van grauwe ganzen. In regio Zuid-Holland-Noord zijn ook relatief veel Canadese ganzen en soepganzen bijgeschat. In Delfland en Schieland zijn ook relatief veel Canadese ganzen, soepganzen en nijlganzen bijgeschat. De Noordelijke Delta heeft hogere schattingen voor brandganzen, nijlganzen en soepganzen. In totaal zijn er het minste brandganzen bijgeschat (1,3%) en het meeste soepganzen (11,4%).

Tabel 2.3: Geschatte en getelde verspreiding per regio

	Zuid-Holland-Noord	Delfland en Schieland	Veenweiden	Noordelijke Delta	Totaal	Totaal bijgeschat
Grauwe gans						3.027
Geteld	19.998	10.007	22.577	39.150	91.732	3,3%
Geschat	21.019	11.559	22.839	39.342	94.759	
Brandgans						266
Geteld	4.633	320	1.004	13.806	19.763	1,3%
Geschat	4.657	357	1.107	13.908	20.029	
Canadese gans						1.357
Geteld	3.246	5.930	3.803	5.980	18.959	7,2%
Geschat	3.989	6.375	3.863	6.089	20.316	
Nijlgans						600
Geteld	2.335	3.313	2.335	3.125	11.108	5,4%
Geschat	2.417	3.527	2.347	3.417	11.708	
Soepgans						321
Geteld	718	706	335	725	2.484	11,4%
Geschat	840	772	337	856	2.805	
Totaal bijgeschat	1.992	2.314	439	826		5.571

2.4 Aantalsontwikkeling en trend

Met behulp van het rtrim package zijn TRIM-schattingen opgesteld voor de zeven verschillende ganzensoorten. De schattingen voor kolgans en Indische gans zijn erg onzeker, door het grote aantal nullen en ontbrekende data van deze ganzensoorten. Daarom zijn deze verder buiten beschouwing gelaten. De andere vijf ganzensoorten hebben wel een betrouwbaar gepast model voor de periode 2012 – 2018.

Data van 2008 – 2011 waren niet geschikt om in TRIM op te nemen, omdat sectoren opnieuw ingedeeld zijn in 2012. Een van de voorwaarden van de CBS-methode is dat de telsectoren gelijk zijn over de jaren.

2.4.1 Ontwikkeling ten opzichte van 2017

De ontwikkeling van de meest voorkomende ganzensoorten in Zuid-Holland is geschat met behulp van de TRIM-modellen. Deze geven index-waarden, wat de verandering ten opzichte van 2012 geeft. Het jaar 2012 is dus het referentiejaar en wordt op 1 gesteld. Om de geschatte ontwikkeling van 2018 ten opzichte van 2017 te bepalen, is het verschil berekend. Dit geeft de relatieve percentuele toename of afname.

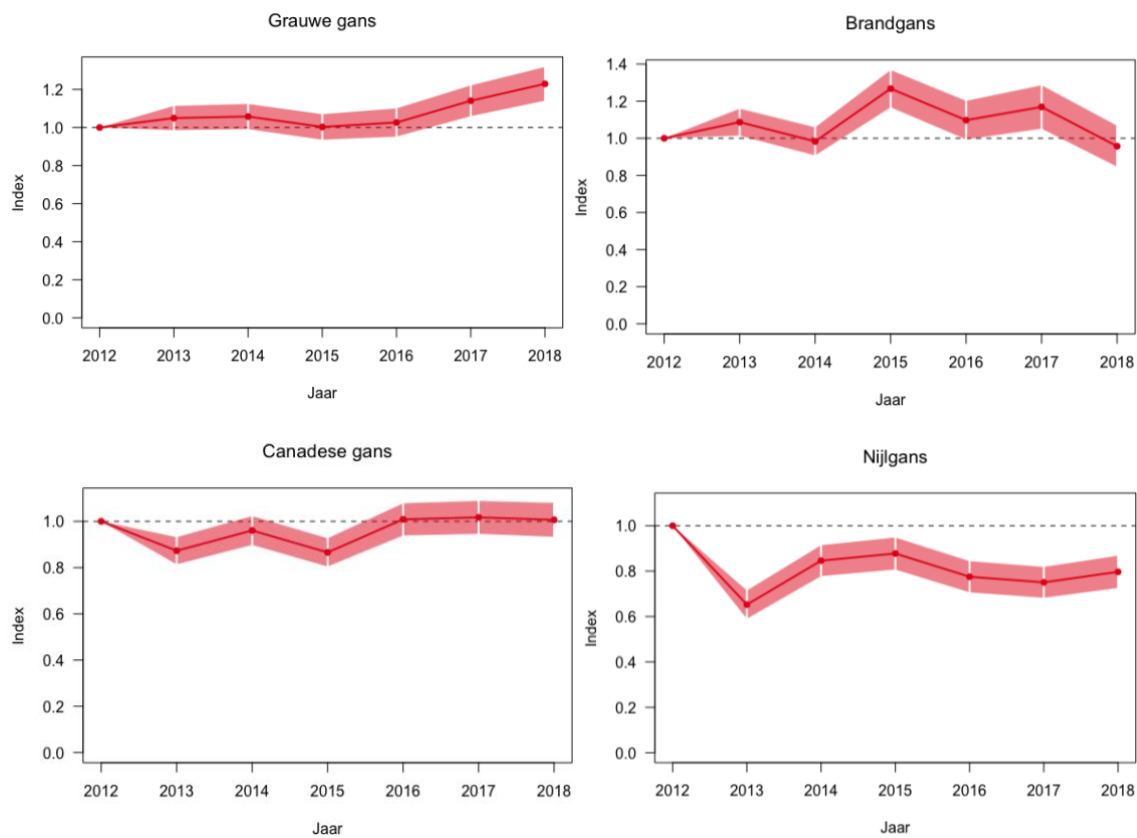
De grauwe gans en de nijlgans zijn in 2018 ten opzichte van 2017 toegenomen in aantal (ca. 9% en 5%), terwijl de brandgans in 2018 een lager geschat aantal heeft in Zuid-Holland (ca. -21%), zie tabel 2.1. Het geschatte aantal Canadese ganzen is nagenoeg gelijk gebleven (ca. -1%).

Tabel 2.1: Index-waarden van de TRIM-modellen van de vier meest voorkomende standganzensoorten (grauwe gans, brandgans, Canadese gans en nijlgans) en soepgans in Zuid-Holland. De index-waarden zijn additieve veranderingen ten opzichte van het geschatte aantal in 2012 ($2012 = 1$)

Model index	Grauwe gans	Brandgans	Canadese gans	Nijlgans	Soepgans
2017	1,14	1,17	1,02	0,75	0,72
2018	1,23	0,96	1,01	0,80	0,79
Verandering	8,9%	-21,2%	-1,1%	4,6%	7,0%

2.4.2 Trend sinds 2012

Trends van de vier meest voorkomende standganzensoorten worden gegeven in figuur 2.6. De grauwe gans heeft sinds 2012 een redelijk constant aantal met een lichte toename sinds 2016. De brandgans fluctueert per jaar, met een relatieve af- en toename variërend van ca. -21% tot +28%. Het geschatte aantal Canadese ganzen is de afgelopen 3 jaar min of meer gelijk aan het aantal in 2012. Van 2013 – 2015 fluctueerde het aantal Canadese ganzen in Zuid-Holland, met een verandering van -12%, +9%, -10% en weer +14%. De nijlgans is van 2012 naar 2013 sterk afgenomen in aantal met 35% en niet meer teruggekomen op hetzelfde aantal als 2012. In 2018 ligt de nijlgans ongeveer 20% lager in aantal t.o.v. 2012.

Figuur 2.6: TRIM-modellen van de populatieontwikkeling van de vier meest voorkomende jaarrond ganzen (grauwe gans, brandgans, Canadese gans en nijlgans) in Zuid-Holland. Dit is op basis van jaarlijkse telling in juli. Teljaar 2012 is als referentiejaar vastgesteld (2012 = 1)

3

Kwaliteit van de telling

3.1

Telmethode en verwerking telgegevens

Er is geteld volgens het [telprotocol](#) van de landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen. Telcoördinatoren van de WBE's verzamelden de beschikbare telresultaten van alle telsectoren binnen de eigen WBE, aangeleverd door jagers en door de terreinbeherende organisaties. Deze gegevens zijn ingevoerd in het registratiesysteem van de FBE (Dora). De FBE Zuid-Holland heeft de telling gecoördineerd en de invoer van gegevens in Dora gecontroleerd. Na invoer en verzameling van aanvullende gegevens is alles verwerkt door CLM in het analyseprogramma R en is de rapportage opgesteld.

Dit jaar zijn 201 sectoren geteld en 18 sectoren niet. De sectoren zijn geteld door 623 tellers.

3.2

Mate van gebiedsdekking van de telling

Tabel 3.1: Overzicht niet-getelde sectoren in 2018

WBE	Niet geteld	
	Beheerder	Aantal sectoren
Alblasserwaard-Oost	WBE	1
Delfland	stedelijk	2
	SBB	1
Duin- en Bollenstreek	stedelijk	1
Hoeksche Waard	stedelijk	1
Rijnland-Zuid	SBB	6
	stedelijk	2
	ZHL	1
Schieland	SBB	4
Voorne	SBB	1
Totaal		20

Naast de niet-getelde sectoren, zoals hierboven aangegeven, zijn er ook nog gebieden die niet in Dora zijn ingetekend, zie tabel 3.2 voor een overzicht (mogelijk niet uitputtend). Veelal gaat dit om stedelijk gebied of industrieterreinen. Of bijvoorbeeld stukken bosrijke natuur, waarvan het niet aannemelijk is dat hier grote groepen ganzen verblijven. Maar gezien de WBE's nu zodanig begrensd zijn, dat ze samen de hele provincie omvatten, is het zaak deze blinde vlekken ook in de toekomst in Dora, en daarmee in de telling, op te nemen. Dit zou de gebiedsdekking verder verbeteren.

Tabel 3.2: Overzicht niet ingetekende gebieden in 2018

WBE	Niet ingetekende gebieden
Alblasserwaard-West	Stedelijk gebied van Nieuw-Lekkerland, Kinderdijk, Alblasserdam, Papendrecht, Sliedrecht
Alblasserwaard-West	Bebouwing rond De Alblas, tussen Alblasserdam en Vuilendam
Alblasserwaard-West	Bos/natuurgebied zuidelijk van N214
De Aarlanden	Stedelijk gebied Alphen aan de Rijn
Eiland IJsselmonde	Landbouwgebiedje tussen Barendrecht en Heerjansdam
Goeree-Overflakkee	Buitendijks tussen Herkingen en de N59.
Goeree-Overflakkee	Stedelijk gebied van Oude Tonge en van Middelharnis en van Den Bommel
Hoeksche Waard	Stedelijk gebied van Oud-Beijerland, westelijke helft
Hoeksche Waard	Haringvliet, rondom Tiengemeten, tussen Hollands Diep en Korendijkse Slikken
Hoeksche Waard	Stedelijk gebied van Dordrecht
Hoeksche Waard	Dortse Kil tussen Dordrecht en Willemsdorp
Krimpenerwaard	Stedelijk gebied Haastrecht, Gouderak en Stolwijkse Boezem, Bergambacht, Schoonhoven
Maasvlakte	Stedelijk gebied van Rozenburg
Maasvlakte	Stedelijk gebied van Schiedam en Rotterdam en oostelijk gedeelte van de Waalhaven
Putten	Stedelijk gebied van Spijkenisse
Putten	Stedelijk gebied van Hellevoetsluis (oostelijk gedeelte)
Reeuwijk e.o.	Stedelijk gebied Bodegraven en Gouda
Voorne	Slijkplaat in Haringvliet

3.3 Dubbeltellingen

Dubbeltellingen die ontstaan door verplaatsingen van (kleine groepen) ganzen zijn nauwelijks uit de gegevens te halen. Dat komt doordat niet met zekerheid kan worden gezegd of een bepaalde groep of een deel ervan tot een eerder getelde groep behoort. Tegelijkertijd bestaat ook de kans dat sommige groepen niet worden geteld, omdat ze bijvoorbeeld vertrekken voordat een gebied is geteld en arriveren op een plaats waar zojuist al geteld is. Omdat elk jaar op dezelfde manier, en op dezelfde tijd, gebiedsdekkend de hele provincie wordt geteld is de invloed van deze mogelijke dubbeltellingen en gemiste waarnemingen op de totale telresultaten gering.

Als het om grote groepen ganzen gaat (>1.000) zijn dubbeltellingen vaak wel uit de gegevens te halen. WBE's zijn verantwoordelijk voor de invoer van de gegevens in Dora. Zij verzamelen de telgegevens van leden van de WBE, andere vrijwilligers en medewerkers van TBO's. Opvallende

gegevens worden hier gesignaleerd en teruggekoppeld met de tellers om dubbeltellingen te voorkomen.

3.4 Kwaliteit van de telling

Sinds 2012 sluiten de gegevens uit Dora per jaar vrij goed op elkaar aan. Voor goede bijschattingen is dit van groot belang. Dit betekent dat telsectoren liefst van gelijke omvang moeten blijven en ook niet wijzigen van naam. Daarnaast wordt de bijschatting verbeterd als sectoren niet extreem groot of klein zijn, gelet op het aantal dieren.

4

Conclusies en aanbevelingen

4.1

Conclusies

1. De aantallen standganzen vertonen qua aantalsverandering ten opzichte van 2017 een wisselend beeld: toegenomen zijn grauwe gans (+9%) en soepgans (+7%), min of meer stabiel zijn Canadese gans (-1%) en nijlgans (+5%) en afgenomen is brandgans (-21%).
2. De trend is vanaf 2012 berekend met TRIM en laat zien dat de Zuid-Hollandse populatie van de grauwe gans na een stabiele periode vanaf 2016 weer toeneemt, Canadese gans min of meer stabiel is, nijlgans stabiel is op een lager niveau dan 2012, en brandgans na een aanvankelijke stijging de laatste jaren een daling vertoont en weer op het niveau van 2012 zit.

4.2

Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen vloeien uit bovenstaande rapportage voort:

1. Het beheer van alle standganzen zal geïntensiveerd moeten worden om de provinciale reductiedoelstellingen te halen.
2. Op de kaart overlappen sommige telsectoren (deels) met andere telsectoren. Het verdient aanbeveling om alle gebieden binnen een WBE onder maximaal een telsector te laten vallen. Zo is de gebiedsdekkendheid van de telling verzekerd.
3. Incidenteel worden sectoren niet geteld, vaak vanwege een probleem op de teldag zelf. Om toch een goed beeld te krijgen van het aantal standganzen, zijn de niet getelde sectoren, waar mogelijk, bijgeschat met rtrim. Om goede bijstellingen te maken is het van belang dat de gegevens per jaar op elkaar aansluiten. Dit betekent dat telsectoren van gelijke omvang moeten blijven en ook niet wijzigen van naam.
4. Daarnaast wordt de bijstelling verbeterd als sectoren niet extreem groot of klein zijn, gelet op het aantal dieren.

Bronnen

Publicaties:

Hollander, den H.J. & A. Visser, 2012. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2012 - resultaten en aanbevelingen-. CLM Onderzoek en Advies, Culemborg.

Hollander, den H.J. & A. Visser, 2011. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2011 - resultaten en aanbevelingen-. CLM Onderzoek en Advies, Culemborg.

Jeugd van der, H.P. & V. de Boer, 2006. Zomerganzen in het Deltagebied in 2006. SOVON Inventarisatierapport2006/12. SOVON Vogelonderzoek, Beek-Ubbergen.

Keuper, D., 2015. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2015. CLM Onderzoek & Advies, Culemborg.

Keuper, D., L. Lageschaar & A. Guldemon, 2016. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2016. CLM Onderzoek & Advies, Culemborg.

Keuper, D. & A. Visser, 2013. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2013. CLM Onderzoek & Advies, Culemborg.

Keuper, D. & A. Visser, 2014. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2014. CLM Onderzoek & Advies, Culemborg.

SOVON website, 2011. Herkenning exoten.

Tolkamp, W. & Guldemon, J.A., 2009. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2009 - resultaten en aanbevelingen-. CLM Onderzoek en Advies, Culemborg.

Visser, A., D. Keuper & A. Guldemon, 2014. Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2014-2019. Bijlage regioplan Noordelijke Delta. CLM Onderzoek en Advies, Culemborg.

Visser, A., Guldemon, J.A. & Tolkamp, W., 2010. Integrale telling Zomerganzen Zuid-Holland 2010. CLM Onderzoek en Advies, Culemborg.

Internet:

Telprotocol zomertelling: <https://www.jagersvereniging.nl/content/uploads/2015/06/Protocol-zomertelling-ganzen.pdf>

R Core Team 2017. *R: A language and environment for statistical computing*. R Foundation for Statistical Computing: Vienna, Austria. <http://www.R-project.org/>

Bogaart, A.P., van der Loo, M. & Pannekoek, J. 2016. *Package "rtrim"*. <https://CRAN.R-project.org/package=rtrim>.

Persoonlijke communicatie:

Namens de FBE Zuid-Holland en betrokken telcoördinatoren: Boaz Bieze

CLM Onderzoek en Advies

Postadres

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 470 700
F 0345 470 799

www.clm.nl